

Анонс

Олена НИКОРАК

ДО ВИХОДУ КНИГИ
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ОДЯГ.
ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИК"

Olena NYKORAK. To the Appearance of the Book "Ukrainian Folk Clothes. Ethnographical Dictionary"

У видавництві "Наукова думка" в 1995 році виходить у світ давно очікувана книга Катерини Матейко "Український народний одяг. Етнографічний словник".

Автором цієї доконче потрібної та цікавої праці є відома і глибоко шанована не лише в Україні, але й далеко за її межами дослідниця, етнограф, старший науковий співробітник Музею етнографії та художнього промислу (нині Інститут народознавства НАН України).

Катерина Іванівна Матейко народилася 1910 р. у м.Перемишлі (тепер Республіка Польща). У 1921-1929 рр. вчилася в українській приватній жіночій гімназії Перемишля. З 1932 по 1937 рр. продовжувала освіту у Львівському університеті, на гуманітарному факультеті, де здобула ступінь магістра філософії з двох спеціальностей - педагогіка і експериментальна психологія та етнографія з етнологією.

Протягом сорока одного року (1939-1980) Катерина Матейко постійно працювала у Львівському музеї етнографії, буда незмінним охорон-

цем фонду кераміки та науковцем.

Сумлінна, працююча й обдарована дослідниця самовіддано трудилася над збереженням і поповненням колекції кераміки новими надходженнями та достеменно вивченням експонатів. Це дало можливість Катерині Іванівні у 1955 р. захистити кандидатську дисертацію на тему "Українська народна кераміка XIX - XX ст." У 1959 р. опублікувала монографію "Народна кераміка західних областей Української РСР XIX - XX ст."

Діапазон наукових зацікавлень Катерини Матейко завжди був широкий. Вона - учасник багатьох наукових конференцій, симпозіумів, сесій, конгресів, семінарів тощо. Впродовж десятиліть опубліковано понад сорок наукових статей про українську народну кераміку та одяг у численних колективних монографіях, збірниках, журналах тощо. У 1977 р. вийшла друга фундаментальна, гарно ілюстрована монографія Катерини Іванівни "Український народний одяг", яка швидко розійшлася по світу і відразу стала бібліографічною рідкістю.

Підсумком майже піввікової подвижницької наукової праці на благодатній ниві національної української культури є пропонована читачам нова книга автора. Вона належить до різновиду енциклопедичних видань, що істотно доповнюють наукові і практичні знання з різних галузей культури для збереження їх у пам'яті нащадків.

Етнографічний словник написаний на базі великої кількості різноманітних джерел: історико-етнографічних, лексикографічних, мистецтвознавчих, фольклорних, музейних колекцій

Жінка в перемітці. с. Кисоричі Рокитнянського району Рівненської обл. Фото Л.Сухой.

та багатих матеріалах, зібраних автором під час відряджень та експедицій у різних регіонах України.

Підготовка такого видання має неоціненну на-

укову вартість і велике практичне значення. Катерина Іванівна впродовж тривалого періоду провела надзвичайно важливу, копітну пошукову роботу, щоби виявити і зафіксувати маловідомі, призабуті, а почасти й такі терміни, які вже давно вийшли з нашого вжитку. Це перша спроба в українській етнографічній науці якнайповніше подати народні назви одягу. Систематизовані й класифіковані вони за принципом функціональності. Спочатку подаються назви матеріалів, з яких виготовлявся одяг, пізніше натільне вбрання (сорочки, верхнє плечове, поясне вбрання, пояси, головні убори, прикраси). Диференціація одягу проводиться за статтю жіночий і чоловічий.

Селяни в куртах. Село Рудня Карпилівська Сарненського району Рівненської обл. Кінець XIX — початок XX ст.

Пропонований читачеві етнографічний словник відбиває регіональні особливості та вузько-локальні відмінності термінології одягу у говірках українців кінця XIX - початку XX століття.

Матеріал етнографічного словника відображає різні сторони життя українського народу, його культурно-побутові умови та набуту віками глибоку мудрість. На основі назв можна до певної міри виявити історію розвитку різних елементів одягу. У праці подаються пояснення слів місцевого походження, розкривається значення слова та його локальні варіанти. Вказується також місце, де зафіксована назва - конкретний населений пункт, або ж загальний географічний регіон (Поділля, Волинь, Гуцульщина).

Народна термінологія одягу, зафіксована автором у різних областях України, назвичайно різноманітна і значною мірою відображає багатий творчий досвід у цій сфері діяльності народу, його регіональне розмаїття й історичну глибину. Якраз цінність полягає в тому, що у цьому словнику значна частина народної лексики вперше вноситься до скарбниці народної мови.

На основі аналізу зібраних назв традиційного вбрання виявляється, що вони походять від одягової тканини (сировини, з якої вона виготовлена, її якості обробки тощо), форми крою, способу виготовлення, ношення, місця виготовлення, колориту, оздоблення тощо.

Андарак. Рівненська обл. Кінець XIX — початок XX ст. З колекції Музею етнографії та художнього промислу ІН НАН України.

Сподіваємося, що пропонована книга Катерини Матейко принесе велику користь музейним працівникам, науковцям - етнографам, мистецтвознавцям, історикам, художникам модельєрам, текстильникам, конструкторам, працівникам легкої промисловості, викладачам і студентам спеціальних учбових закладів й усім, кого цікавить історія та пам'ятки української культури.

Музей. Виставки

11 березня — 3 квітня 1994 р. Ігор БОДНАР "25 років тому"

Ігор Боднар — відомий львівський графік, член Спілки художників України, професор Львівської академії мистецтв. Творча біографія мистця розпочалась із виставки у залах Львівської спілки письменників в березні 1969 року, яка проіснувала лише два дні і була заборонена чиновницькими службами Львова. Графічно-поетичні пошуки молодого художника не вписувались у тодішні соцреалізмівські рамки. Двадцятип'ятиріччю цієї репресованої виставки й була присвячена дана експозиція.

Л. С.